

Thesis Pedagogische Wetenschappen (200600042)

Angst- en Depressiesymptomen van Ouders en Angst- en Depressiesymptomen
van Jonge Kinderen: De Mediërende Rol van Emotieregulatie van Ouders tijdens
Disciplineringsituaties en Mindful Ouderschap

Utrecht University

Universiteit Utrecht
Faculteit Sociale Wetenschappen
Pedagogische Wetenschappen
Thesis Pedagogische Wetenschappen (200600042)

2017-2018

Studenten:

Lilian Sodderland (5680247)

Tamar Floor Verveda (5657113)

Docent: Marike Deutz, MSc.

Datum: 9 juli 2018

Abstract

Background. Children of parents with anxiety disorders and depressive mood disorders have an increased risk of developing internalizing problems, such as anxiety and depression. However, research into anxiety and depression in specifically young children and fathers is lacking. This study examined the relation between anxiety and depressive symptoms in fathers and mothers and anxiety and depressive symptoms in young children. Furthermore, within this relation the role of emotion regulation in parents in discipline encounters and mindful parenting was examined. **Method.** The data of this study were obtained from an American online study into parenting young children. A total of 256 American parents (fathers 42.2%, mothers 57.8%) of 2- to 4-years old children completed four self report questionnaires, specifically the *DSM-5 Level 1 Cross-cutting Symptom Measure*, *Child Behavior Checklist for Ages 1.5-5*, *Revised Parent Emotion Regulation Inventory* and the *Parenting Mindfulness Scale*. **Results.** Multiple regression analyses showed a positive relation between anxiety and depressive symptoms in both fathers and mothers and anxiety and depressive symptoms in young children. This positive relation was stronger for fathers than for mothers, which might be explained by gender differences in anxiety and depressive symptom expression in parents. Additionally, the emotion regulation strategy Capitulation in mothers was found to be a mediator in the relation between anxiety and depressive symptoms in mothers and anxiety and depressive symptoms in young children. The emotion regulation strategies Reappraisal, Suppression and Escape in parents, and mindful parenting were not found to be mediators in the relation between anxiety and depressive symptoms in parents and anxiety and depressive symptoms in young children. Possible explanations for these findings are discussed. **Conclusion.** This study provided the important implication that more attention should be paid to the role of fathers in prevention and intervention of anxiety and depression in young children.

Keywords: anxiety, depression, parents, young children, emotion regulation, discipline encounters, mindful parenting

Samenvatting

Achtergrond. Kinderen van ouders met angststoornissen en depressieve stemmingsstoornissen hebben een verhoogd risico op het ontwikkelen van internaliserende problemen, waaronder angst en depressie. Onderzoek naar angst en depressie van specifiek jonge kinderen en vaders is echter beperkt. Deze studie onderzoekt de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van vaders en moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Tevens wordt binnen deze relatie de rol van emotieregulatie van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap onderzocht. **Methode.** De data van deze studie is afkomstig van een Amerikaanse online studie over ouderschap van jonge kinderen. In totaal hebben 256 Amerikaanse ouders (vaders 42.2%, moeders 57.8%) van 2- tot en met 4-jarige kinderen vier zelfrapportage vragenlijsten ingevuld, namelijk de *DSM-5 Level 1 Cross-cutting Symptom Measure*, *Child Behavior Checklist for Ages 1.5-5*, *Revised Parent Emotion Regulation Inventory* en de *Parenting Mindfulness Scale*. **Resultaten.** Uit multiële regressie analyses bleek dat er een positieve relatie bestaat tussen angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Deze relatie bleek sterker voor vaders dan voor moeders, wat wellicht kan worden verklaard door sekseverschillen in de uiting van angst- en depressiesymptomen van ouders. Verder bleek de emotieregulatiestrategie Capitulatie van moeders een mediator in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. De emotieregulatiestrategieën Herwaardering, Suppressie en Ontsnapping van ouders, en mindful ouderschap bleken geen mediators in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Mogelijke verklaringen voor deze uitkomsten worden besproken. **Conclusie.** Een belangrijke implicatie van deze studie is dat er meer aandacht moet worden besteed aan de rol van vaders bij preventie en interventie ter voorkoming of reducering van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

Sleutelwoorden: angst, depressie, ouders, jonge kinderen, emotieregulatie, disciplineringsituaties, mindful ouderschap

Angst- en Depressiesymptomen van Ouders en Angst- en Depressiesymptomen van Jonge Kinderen: De Mediërende Rol van Emotieregulatie van Ouders tijdens Disciplineringsituaties en Mindful Ouderschap

Van alle psychische stoornissen bij volwassenen komen angststoornissen en depressieve stemmingsstoornissen het vaakst voor (Davey, 2014). Zo heeft van de volwassen Europese bevolking ongeveer 14% een angststoornis en 12% een depressieve stemmingsstoornis (World Health Organization, 2017). Daarbij zijn angststoornissen en depressieve stemmingsstoornissen in ongeveer 70% van de gevallen comorbide (Lamers et al., 2011), wat betekent dat de stoornissen gelijktijdig voorkomen bij individuen.

Het blijkt dat kinderen van ouders met angststoornissen en depressieve stemmingsstoornissen een verhoogde kans hebben op het ontwikkelen van internaliserende problemen (Barker, Jaffee, Uher, & Maughan, 2011; Connell & Goodman, 2002; Goodman et al., 2011a), een probleemcluster waarvan angst en depressie een belangrijk kernconcept vormt (Achenbach & Rescorla, 2000). Daarnaast laten enkele studies zien dat zowel klinische als subklinische depressiesymptomen van ouders gerelateerd zijn aan een negatieve emotionele ontwikkeling van kinderen (Cummings, Keller, & Davies, 2005; Goodman, Rouse, Long, Ji, & Brand, 2011b), en dat de sterkte van deze relaties niet beduidend verschillen (Markon, Chmielewski, & Miller, 2010). Aandacht voor het brede spectrum van angst- en depressiesymptomen van ouders is daarom van belang. Ook blijken angst- en depressiesymptomen van kinderen gerelateerd aan psychische stoornissen op latere leeftijd (Halligan, Murray, Martins, & Cooper, 2007; Hofstra, Van der Ende, & Verhulst, 2002; Mesman & Koot, 2001), wat de belangrijke waarde van vroegtijdige signalering van angst- en depressiesymptomen van kinderen laat zien. Al concluderend is onderzoek naar kinderen van ouders met angst- en depressiesymptomen dus van belang.

Om een eventuele negatieve kinduitkomst vroegtijdig te voorkomen of te reduceren door middel van effectieve preventie en interventie, zijn inzicht in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van kinderen en inzicht in onderliggende mechanismen van deze relatie nodig. Er bestaat echter nog geen eenduidigheid over deze onderliggende mechanismen. Ook is er nog weinig onderzoek gedaan naar angst- en depressiesymptomen van specifiek jonge kinderen en van vaders. Deze studie tracht hier meer inzicht in te krijgen door onderzoek te doen naar de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen en door onderzoek te doen naar twee mogelijk onderliggende mechanismen van deze relatie, die betrekking hebben op opvoedgedrag van ouders.

Ondanks dat er nog weinig recent onderzoek is verricht naar de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van specifiek jonge kinderen, is onderzoek hiernaar wel van belang. Het blijkt namelijk dat de relatie tussen een hogere mate van depressiesymptomen van ouders en een hogere mate van internaliserende problemen van kinderen sterker is naarmate kinderen jonger zijn (Bayer, Sanson, &

Hemphill, 2006; Goodman et al., 2011a). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een vroege blootstelling aan angst- en depressiesymptomen van ouders meer effect heeft dan blootstelling op latere leeftijd (Goodman & Gotlib, 1999). Een andere verklaring is wellicht dat ouders over het algemeen meer tijd doorbrengen met en daardoor meer invloed hebben op hun kinderen tijdens de vroege kindertijd dan tijdens volgende ontwikkelingsfasen. Bovendien is onderzoek naar specifiek jonge kinderen van belang, omdat kinderen in de vroege kindertijd een grote sociale en emotionele ontwikkeling doormaken (Steinberg, Bornstein, Lowe-Vandell, & Rook, 2011), waarbij eventuele onbehandelde, relatief milde problemen zich kunnen ontwikkelen tot grotere problemen in volgende levensjaren. Zo voldoet bijna de helft van jonge kinderen met angst- en depressiesymptomen zonder tussenkomst van een interventie binnen enkele jaren aan de criteria van een psychische stoornis (Spence, 2001). Aangezien jonge kinderen kwetsbaar lijken voor angst- en depressiesymptomen van ouders, is meer aandacht voor specifiek jonge kinderen nodig.

Naast aandacht voor jonge kinderen is ook aandacht voor vaders van belang. Zo blijkt uit enkele studies dat een hogere mate van depressiesymptomen van zowel vaders als moeders gerelateerd is aan een hogere mate van internaliserende problemen van kinderen, waaronder angst en depressie. Deze studies onderzochten echter niet of de relatie tussen depressiesymptomen van ouders en internaliserende problemen van kinderen voor vaders en moeders verschillend is (Cummings et al., 2005; Elgar, Mills, McGrath, Waschbusch, & Brownridge, 2007; Kane & Garber, 2009). Aangezien vaders net als moeders een unieke bijdrage leveren aan de opvoeding van kinderen (Engle & Breaux, 1998; Paquette, 2004), bestaan er wellicht wel verschillen tussen vaders en moeders in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Daarnaast blijkt uit een van de weinige studies naar angst en depressie van zowel vaders als moeders, dat alleen angst- en depressiesymptomen van moeders, maar niet van vaders, positief gerelateerd zijn aan angst- en depressiesymptomen van 3-jarige kinderen (Meadows, McLanahan, & Brooks-Gunn, 2007). Aangezien bestaand onderzoek naar angst- en depressiesymptomen van vaders niet eenduidig is, is meer onderzoek nodig om verschillen tussen vaders en moeders in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen in kaart te brengen.

Angst- en depressiesymptomen van ouders kunnen op zowel directe als indirecte wijze, via onderliggende mechanismen, worden overgebracht op kinderen. Allereerst kunnen angst- en depressiesymptomen van ouders op directe wijze worden overgebracht op kinderen door erfelijke factoren (Gregory & Eley, 2007; McAdams et al., 2015) en door blootstelling van kinderen aan angstig en depressief gedrag van ouders, waarbij kinderen via observatie en imitatie angstig en depressief gedrag van ouders overnemen (Fisak & Grills-Taquechel, 2007; Goodman, 2007), ook wel modeling genoemd (Bandura, 1977). Daarnaast zijn er enkele mogelijke onderliggende mechanismen die kunnen bijdragen aan de transmissie van angst- en depressiesymptomen van ouders op kinderen. Volgens het model van Goodman &

Gottlib (1999) is negatief opvoedgedrag van moeders met depressiesymptomen een van de meest belangrijke onderliggende mechanismen van de transmissie van depressiesymptomen van moeders op kinderen. Met betrekking tot angst en depressie van ouders en kinderen, is onderzoek tot nu toe vooral gericht op opvoedgedrag in het algemeen. Inzicht in meer specifieke concepten van opvoedgedrag, zoals emotieregulatie van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap, kan echter belangrijke en meer specifieke kennis en daaraan gerelateerde aangrijpingspunten opleveren voor preventie en interventie van angst en depressie van jonge kinderen.

Emotieregulatie van Ouders tijdens Disciplineringsituaties

Emotieregulatie (ER) van ouders tijdens disciplineringsituaties is mogelijk een onderliggend mechanisme van de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Het blijkt namelijk dat volwassenen met angststoornissen en depressieve stemmingsstoornissen over het algemeen een maladaptieve ER hebben (Berking & Wupperman, 2012; Werner & Gross, 2010), wat betekent dat ze minder goed in staat zijn om invloed uit te oefenen op welke emoties ze hebben, wanneer ze deze hebben en hoe ze deze emoties ervaren en uiten (Gross & Thompson, 2007). Eerder onderzoek heeft de ER van ouders voornamelijk gemeten als algemeen persoonskenmerk. De huidige studie kijkt echter meer naar ER van ouders als emotionele staat van zijn, door specifiek te kijken naar de ER van ouders tijdens disciplineringsituaties. Disciplineringsituaties komen frequent voor tijdens de vroege kindertijd en zijn situaties waarin kinderen ongewenst gedrag vertonen en ouders adequaat moeten reageren in een poging om kinderen te leren hoe ze zich gewenst moeten gedragen (Holden, 2015), waarbij een adaptieve ER van belang is om als ouder adequaat te kunnen reageren. Het gebruik van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties kan worden gemeten met behulp van de recent uitgebrachte *Revised Parental Emotion Regulation Inventory* (PERI-2) (Lorber, Del Vecchio, Feder, & Smith-Slep, 2017).

De PERI-2 meet het gebruik van vier ER-strategieën van ouders tijdens disciplineringsituaties, die ouders gebruiken om de eigen (negatieve) emoties die ze ervaren en/of uiten als het kind ongewenst gedrag vertoont, te verminderen. Deze vier ER-strategieën zijn 'Herwaardering' (het veranderen van de eigen gedachten over het ongewenste gedrag van het kind), 'Suppressie' (het onderdrukken van de ervaring en expressie van de eigen emoties), 'Capitulatie' (het toegeven aan het ongewenste gedrag van het kind) en 'Ontsnapping' (het weglopen uit disciplineringsituaties). Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping kunnen worden beschouwd als maladaptieve ER-strategieën, terwijl Herwaardering kan worden beschouwd als een adaptieve ER-strategie. Een hogere mate van Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping, maar niet van Herwaardering, wordt namelijk in verband gebracht met een hogere mate van ouderlijke *maladjustment*, oftewel een psychische onaangepastheid dat vaak resulteert in emotionele verstoringen, en met een hogere mate van een negatieve kinduitkomst (Lorber et al., 2017). Een hogere mate van

Herwaardering wordt daarentegen juist in verband gebracht met een hogere mate van een adaptieve kinduitkomst (Aldao, Nolen-Hoeksema, & Schweizer, 2009; Egloff, Schmurkle, Burns, & Schwerdtfeger, 2006; Gross & John 2003).

Ouders met angst- en depressiesymptomen die een maladaptieve ER hebben, gebruiken wellicht ook maladaptieve ER-strategieën tijdens disciplineringsituaties. Het blijkt namelijk dat ouders die veel negatieve emoties ervaren, zoals bij angst en depressie, eerder ER-strategieën gebruiken waarmee de eigen negatieve emoties het snelst kunnen worden verminderd (Mence et al., 2014), zoals bij Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping het geval is. Mogelijk gebruiken ouders met angst- en depressiesymptomen dan ook meer Suppressie, Capitulatie of Ontsnapping als ER-strategie tijdens disciplineringsituaties. Aangezien Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping van ouders positief gerelateerd blijken aan een negatieve kinduitkomst (Lorber et al., 2017), zijn deze ER-strategieën van ouders wellicht ook positief gerelateerd aan angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat een maladaptieve ER-strategie van ouders tijdens disciplineringsituaties vaak een maladaptieve opvoedstijl betreft. Als voorbeeld kan een kind zich afgewezen voelen als de ouder tijdens disciplineringsituaties vaak wegloopt. Mogelijk ontwikkelt het kind hierdoor angst- en depressiesymptomen, aangezien afwijzing door ouders met depressiesymptomen gerelateerd blijkt aan internaliserende problemen van kinderen (Elgar et al., 2007). Omdat de PERI-2 pas recent is uitgebracht en er aanwijzingen zijn dat de ER van ouders tijdens disciplineringsituaties mogelijk een rol speelt in de relatie tussen het emotionele welzijn van ouders en het emotionele welzijn van kinderen, is meer onderzoek naar de ER van ouders tijdens disciplineringsituaties van belang.

Mindful Ouderschap

Mogelijk is ook mindful ouderschap een onderliggend mechanisme van de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Mindful ouderschap is een afgeleid construct van mindfulness. Mindfulness kan worden gedefinieerd als het bewustzijn van een individu dat ontstaat door actief en doelbewust aandacht te schenken aan het huidige moment en door een niet-oordelende houding aan te nemen (Kabat-Zinn, 2003). Mindful ouderschap, oftewel de toepassing van mindfulness binnen de opvoeding, wordt gekenmerkt door een zorgvuldige luisterhouding, aandachtigheid, compassie, een lage reactiviteit en een niet-oordelende houding richting kinderen en een emotioneel bewustzijn binnen opvoedsituaties (Duncan, Coatsworth, & Greenberg, 2009). Mindful ouderschap wordt dan ook beschouwd als een aspect van effectief ouderschap (Bluth & Wahler, 2011; Siegel & Hartzell, 2004; Steinberg, 2004). Andersom kan een lagere mate van mindful ouderschap worden beschouwd als een aspect van meer ineffectief ouderschap. Een lagere mate van mindful ouderschap blijkt namelijk gerelateerd aan minder positief opvoedgedrag en meer negatief opvoedgedrag (Parent et al., 2016a; Parent, McKee, Rough, & Forehand, 2016b), wat het emotionele welzijn van kinderen vermindert (Darling & Steinberg, 1993; Fletcher, Walls, Cook, Madison, & Bridges, 2008).

Ouders met angst- en depressiesymptomen vertonen over het algemeen wellicht minder mindful ouderschap. Zo blijkt namelijk dat volwassenen met een hogere mate van angst- en depressiesymptomen een lagere mate van mindfulness laten zien (Barajas & Garra, 2013; Brown & Ryan, 2003; De Bruin et al., 2014; De Bruin, Topper, Muskens, Bögels, & Kamphuis, 2012; Van Dam, Sheppard, Forsyth, & Earleywine, 2011). Onderzoek naar specifiek mindful ouderschap, waarbij mindful ouderschap als reeds aanwezig opvoedkenmerk wordt gemeten, is nog beperkt. Bestaand onderzoek naar mindful ouderschap richt zich namelijk vooral op de effectiviteit van mindfulness-oudertrainingen, waarbij mindfulness van ouders doelbewust wordt getraind. Wel laten twee studies naar mindful ouderschap als reeds aanwezig opvoedkenmerk zien dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van moeders gerelateerd is aan een lagere mate van mindful ouderschap (Corthorn & Milicic, 2016; De Bruin et al., 2014). Ook blijkt dat ouders met angst- en depressiesymptomen over het algemeen minder geduld en energie hebben, ze eerder negatieve affectiviteit richting kinderen tonen en dat ze minder volledig aanwezig en bedachtzaam zijn tijdens ouder-kind interacties (Bayer et al., 2006; Sawyer, 2007), wat duidt op minder mindful ouderschap. Een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders lijkt dus gerelateerd aan een lagere mate van mindful ouderschap.

Daarnaast kan mindful ouderschap mogelijk in verband worden gebracht met angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat een lagere mate van mindful ouderschap zowel direct als indirect, namelijk via minder positief opvoedgedrag en meer negatief opvoedgedrag, gerelateerd is aan internaliserende problemen van kinderen (Parent et al., 2016b; Williams & Wahler, 2010), waaronder angst en depressie. Ook laat een studie zien dat een gebrek aan kernvaardigheden van mindful ouderschap, zoals een gebrek aan aandacht en emotioneel bewustzijn binnen opvoedsituaties, bijdraagt aan de ontwikkeling, instandhouding en versterking van internaliserende stoornissen van kinderen (Smith & Dishion, 2013). Er zijn dus enkele aanwijzingen voor een mogelijke relatie tussen mindful ouderschap en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Onderzoek naar mindful ouderschap is van belang, omdat het mogelijk implicaties biedt voor het al dan niet inzetten van mindfulness-oudertrainingen ter voorkoming of reducering van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

Huidige Studie

Deze studie is gericht op vaders en moeders van 2- tot en met 4-jarige kinderen. De onderzoeksvraag luidt als volgt: 'Wat is de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, en wat is binnen deze relatie de rol van emotieregulatie van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap?'. Bestaand onderzoek naar angst en depressie van specifiek jonge kinderen en vaders en onderzoek naar specifieke onderliggende mechanismen van deze relatie is echter nog zeer beperkt. Onderzoek hiernaar is wel van belang, omdat het wellicht belangrijke en specifieke aangrijpingspunten kan opleveren voor preventie en interventie ter voorkoming of

reducering van de ontwikkeling van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen en de ontwikkeling van psychische stoornissen op latere leeftijd.

Op basis van de literatuur zijn enkele hypothesen opgesteld. Allereerst wordt verwacht dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders gerelateerd is aan een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Aangezien eerder onderzoek eventuele verschillen tussen vaders en moeders in deze relatie niet heeft onderzocht, is er geen verwachting of deze relatie sterker is voor vaders of moeders. Ten tweede wordt verwacht dat de ER-strategieën Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping, maar niet Herwaardering, een mediërende rol spelen in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Hierbij wordt verwacht dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders gerelateerd is aan een hogere mate van Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping, en dat dit laatste gerelateerd is aan een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Tot slot wordt verwacht dat ook mindful ouderschap een mediërende rol speelt in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Hierbij wordt verwacht dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders gerelateerd is aan een lagere mate van mindful ouderschap, en dat dit laatste gerelateerd is aan een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

Methode

Procedure

De data van dit onderzoek is afkomstig van een Amerikaanse online studie over ouderschap van jonge kinderen op *Amazon's Mechanical Turk* (Mturk). Mturk is een online platform waar personen vrijwillig en op eigen initiatief kunnen deelnemen aan testjes, zogenaamde '*short term human intelligence tasks*' (HITs). De HIT die gebruikt is voor dit onderzoek is afgenomen in april 2018. De inclusiecriteria voor deelname aan deze HIT waren: woonachtig zijn in de Verenigde Staten, minimaal 18 jaar zijn en het hebben van één of meerdere kinderen in de leeftijd van 2, 3 of 4 jaar. Indien participanten meer dan één kind in deze leeftijdscategorie hebben, richtten participanten zich op het kind wiens geboortedag het eerst in het kalenderjaar voorkomt. Deelname aan het onderzoek was vrijwillig en anoniem. Ook hadden participanten de mogelijkheid om vragen over te slaan en konden participanten indien gewenst op ieder moment stoppen. De geselecteerde participanten werden voorafgaand aan het onderzoek gevraagd om digitaal consent te geven en kregen ter compensatie van deelname een beloning van 5 dollar. De voor dit onderzoek gebruikte HIT is goedgekeurd door de Institutional Review Board van Texas A&M University.

Participanten

De onderzoekspopulatie van dit onderzoek betreft Amerikaanse vaders en moeders van kinderen in de leeftijd van 2 tot en met 4 jaar. Er is gebruik gemaakt van een zelfselecterende steekproef. De oorspronkelijke steekproef bestond uit 261 ouders die

hebben gerapporteerd over hun 2-, 3- of 4-jarige kind. Vijf ouders zijn echter verwijderd uit de steekproef, omdat zij slechts één van de drie controlevragen correct hadden beantwoord. De controlevragen maten of de participanten serieus en aandachtig deelnamen aan het onderzoek en dus of de resultaten betrouwbaar zijn. Een voorbeeld van een controlevraag is: 'Selecteer alstublieft de optie 'zeldzaam' voor deze vraag'.

De uiteindelijke steekproef bestaat uit $N = 256$ ouders, waaronder 108 vaders (42.2%) en 148 moeders (57.8%), die rapporteerden over hun kind, waaronder 128 jongens (50%) en 128 meisjes (50%). De ouders hebben een gemiddelde leeftijd van $M = 33.82$ jaar ($SD = 6.86$) en een leeftijd bereik van 21 - 57 jaar. De kinderen hebben een gemiddelde leeftijd van $M = 2.89$ jaar ($SD = 0.78$) en een leeftijd bereik van 2 - 4 jaar. Van de ouders is 75% blank Amerikaans en is de overige 25% Afrikaans-Amerikaans, Spaans-Amerikaans, Aziatisch-Amerikaans of anders. Verder is 91.8% getrouwd en/of samenwonend en 92.6% momenteel werkend. Tot slot heeft van de ouders 25.4% alleen een *high school* diploma, 14.1% een *Associate degree in college*, 45.3% een *Bachelor's degree in college*, 10.9% een *Master's degree* en 4.3% een *Doctoral degree* of *Professional degree*.

Onderzoeksinstrumenten

Angst- en depressiesymptomen van ouders. Angst- en depressiesymptomen van ouders zijn gemeten met de *DSM-5 Level 1 Cross-cutting Symptom Measure*, een vragenlijst die geestelijke gezondheidsdomeinen meet (American Psychiatric Association, 2013). De betrouwbaarheid van de *DSM-5 Level 1 Cross-cutting Symptom Measure* blijkt goed tot uitstekend bij afname bij volwassenen (Narrow et al., 2012). Van de dertien domeinen die dit meetinstrument bevat, richt dit onderzoek zich enkel op de domeinen 'Angst' (drie items) en 'Depressie' (twee items). De vragenlijst bevat een 5-punts Likertschaal (0 = 'helemaal niet' tot 4 = 'bijna elke dag'). Ouders scoren per item hoeveel of hoe vaak ze de afgelopen twee weken last hebben gehad van ieder beschreven probleem. Een voorbeelditem van het domein Angst is: '*Feeling panic or being frightened*'. Een voorbeelditem van het domein Depressie is: '*Little interest or pleasure in doing things*'. De interne consistentie van de vijf items van de domeinen Angst en Depressie blijkt zeer goed (Cronbach's $\alpha = .90$).

Angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen zijn gemeten met de *Child Behavior Checklist for Ages 1.5-5* (CBCL 1.5-5 jaar). De CBCL 1.5-5 jaar is een vragenlijst die internaliserende en externaliserende problemen van kinderen in de leeftijd van 1.5 tot 5 jaar meet en wordt ingevuld door ouders/verzorgers (Achenbach & Rescorla, 2000). De CBCL 1.5-5 jaar bestaat uit twee hogere-orde domeinen, namelijk 'Internaliserende problemen' en 'Externaliserende problemen', en zeven schalen. In dit onderzoek wordt enkel de schaal 'Angstig/Depressief' (acht items) gebruikt, behorend bij het hogere-orde domein Internaliserende problemen. De CBCL 1.5-5 jaar kent een 3-punts Likertschaal (0 = 'niet waar' tot 2 = 'erg waar of vaak waar'). Ouders scoren per item in hoeverre het item het kind beschrijft in de afgelopen twee maanden. Een voorbeelditem van de schaal Angstig/Depressief is: '*Looks unhappy without*

good reason'. De interne consistentie van de schaal Angstig/Depressief blijkt goed (Cronbach's $\alpha = .78$).

Emotieregulatie van ouders tijdens disciplineringsituaties. De ER van ouders tijdens disciplineringsituaties is gemeten met de *Revised Parent Emotion Regulation Inventory* (PERI-2), een vragenlijst die het gebruik van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties meet (Lorber et al., 2017). De PERI-2 bestaat uit vier schalen die ieder een ER-strategie meet, namelijk 'Herwaardering' (acht items), 'Suppressie' (vijf items), 'Capitulatie' (vier items) en 'Ontsnapping' (zes items). De PERI-2 bevat een 7-punts Likertschaal (1 = 'ik doe dit nooit' tot 7 = 'ik doe dit erg vaak'). Ouders scoren per item de mate waarin ze bepaald gedrag vertonen met als doel om de (negatieve) emoties die ze ervaren en/of uiten tijdens disciplineringsituaties te veranderen. Een voorbeelditem van de schaal Herwaardering is: '*I change how I'm thinking about my child's behavior to feel less negative emotion*'. Een voorbeelditem van de schaal Suppressie is: '*If I start feeling upset, I try to bury or push down that feeling*'. Een voorbeelditem van de schaal Capitulatie is: '*I give in to my child so that I can feel less upset*'. Tot slot is een voorbeelditem van de schaal Ontsnapping: '*I try to get away from my child to calm myself down on the inside*'.

Ondanks dat de schaal Herwaardering in onderzoek voorlopig als niet valide wordt beschouwd (Lorber et al., 2017), kunnen er nog geen uitspraken worden gedaan over de validiteit en betrouwbaarheid van de PERI-2, omdat de PERI-2 relatief nieuw en nog nauwelijks onderzocht is. Daarom zijn in dit onderzoek alle vier de schalen meegenomen. De interne consistentie blijkt zeer goed voor de schaal Herwaardering (Cronbach's $\alpha = .93$), goed voor de schalen Capitulatie (Cronbach's $\alpha = .86$) en Ontsnapping (Cronbach's $\alpha = .89$) en voldoende voor de schaal Suppressie (Cronbach's $\alpha = .78$).

Mindful ouderschap. Mindful ouderschap is gemeten met de *Parenting Mindfulness Scale* (PMS), een vragenlijst die de mate van mindful ouderschap binnen de opvoeding van specifiek jonge kinderen meet (Iverson & Gartstein, 2017). De PMS is gebaseerd op de *Interpersonal Mindfulness in Parenting Scale* (IMPS), waarbij in de PMS items van de IMPS zijn aangepast voor gebruik bij jonge kinderen (Duncan, 2007). De PMS bestaat uit tien items en bevat een 7-punts Likertschaal (0 = 'nooit' tot 6 = 'altijd'). Ouders scoren per item hoe vaak het beschreven scenario zich voordoet in hun leven. Een voorbeelditem van de PMS is: '*I notice how changes in my child's mood affect my mood*'. Na hercodering van vier items blijkt de interne consistentie goed (Cronbach's $\alpha = .81$).

Analyse

De relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen en de rol van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap binnen deze relatie, zijn onderzocht met multi-pele regressie analyses met behulp van de PROCESS Macro tool voor SPSS, Versie 3 (Hayes, 2013). Omdat de hypothesen over de rol van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties en de rol van mindful ouderschap een mediatiemodel veronderstellen, is model 4 van de PROCESS Macro

tool gebruikt. In deze studie worden de analyses daarom ook wel mediatie-analyses genoemd. Bij de mediatie-analyse voor de rol van ER van ouders tijdens disciplinerings-situaties is getoetst voor '*mediators operating in parallel*', waarmee kan worden gecontroleerd voor de onderlinge relaties tussen de vier ER-strategieën. Voor het onderzoeken van de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, is gekeken naar de directe relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen in de reeds uitgevoerde mediatie-analyses voor de rol van ER van ouders tijdens disciplinerings-situaties en de rol van mindful ouderschap.

Elke analyse is driemaal uitgevoerd, namelijk voor gezamenlijk vaders en moeders (de gehele sample) en voor afzonderlijk vaders en moeders om eventuele verschillen tussen ouders in kaart te brengen. Daarnaast is bij elke analyse gecontroleerd voor leeftijd en sekse van het kind en voor leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau van ouders. Dummyvariabelen zijn gemaakt voor de controlevariabelen sekse van het kind (1 = jongen) en etniciteit (1 = blank Amerikaans) en opleidingsniveau (1 = *Bachelor's degree in college*) van ouders. Effectgroottes van correlaties zijn bepaald op basis van Cohen's standaarden (Cohen, 1988). Alle analyses zijn met een betrouwbaarheidsinterval van 95% getoetst. Hypotheses worden aangenomen bij een overschrijdingskans van $p < .05$ of indien de 0 niet voorkomt in het betrouwbaarheidsinterval (BI). Voordat de mediatie-analyses zijn uitgevoerd, is onderzocht of assumpties voor de multi-pele regressie analyse zijn geschonden. Zo is onderzocht of er sprake is van ontbrekende data, uitschieters, normaliteit en homoscedasticiteit.

Resultaten

Beschrijvende Statistieken

In Tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken van angst- en depressiesymptomen, de emotieregulatie (ER) tijdens disciplinerings-situaties en mindful ouderschap van ouders weergegeven. Met behulp van de *t-test for independent samples* is onderzocht of gemiddelden van vaders en moeders op angst- en depressiesymptomen, de vier ER-strategieën en mindful ouderschap significant verschillen. Hieruit blijkt enkel dat moeders significant hoger scoren op Herwaardering dan vaders. Voor de beschrijvende statistieken van jonge kinderen scoren kinderen tussen de 0.00 en 1.50 en gemiddeld $M = 0.27$ ($SD = 0.32$) op angst- en depressiesymptomen. Voor angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen is het theoretisch minimum 0 en het theoretisch maximum 2.

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken van Angst- en Depressiesymptomen, Emotieregulatie tijdens Disciplineringsituaties en Mindful Ouderschap van Ouders

Variabelen	Totaal (N = 256)		Vaders (n = 108)	Moeders (n = 148)	t
	M (SD)	Min-Max	M (SD) Min-Max	M (SD) Min-Max	
Angst- en depressie-symptomen	0.68 (0.83)	0.00-3.20	0.73 (0.95) 0.00-3.20	0.65 (0.73) 0.00-3.20	0.70
Emotieregulatie					
Herwaardering	3.98 (1.25)	1.00-7.00	3.77 (1.13) 1.00-6.38	4.12 (1.32) 1.00-7.00	-2.24*
Suppressie	3.81 (1.18)	1.00-6.80	3.91 (1.10) 1.00-6.60	3.73 (1.23) 1.00-6.80	1.17
Capitulatie	2.52 (1.27)	1.00-6.50	2.68 (1.23) 1.00-5.75	2.41 (1.28) 1.00-6.50	1.70
Ontsnapping	3.38 (1.28)	1.00-7.00	3.28 (1.26) 1.00-7.00	3.46 (1.29) 1.00-6.50	-1.07
Mindful Ouderschap	5.17 (0.90)	2.80-7.00	5.05 (0.83) 3.40-7.00	5.25 (0.94) 2.80-7.00	-1.81

Noot. Voor angst- en depressiesymptomen van ouders is het theoretisch minimum 0 en het theoretisch maximum 4. Voor emotieregulatie en mindful ouderschap is het theoretisch minimum 1 en het theoretisch maximum 7. Gemiddelden van vaders en moeders zijn vergeleken met de *t-test for independent samples* (tweezijdige toetsing).

* $p < .05$.

Vorbereidende Analyses

Assumpties. Allereerst zijn er geen ontbrekende data en uitschieters, oftewel sterk afwijkende scores, aangetroffen. Op basis van de vuistregel dat er sprake is van een normaalverdeling bij een *skewness* van kleiner dan ± 2.00 (Field, 2000), blijken zowel angst- en depressiesymptomen van ouders, angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, de vier ER-strategieën van ouders als mindful ouderschap normaal verdeeld (*skewness range* = -0.04 - 1.57). De assumptie van homoscedasticiteit wordt echter geschonden voor angst- en depressiesymptomen van zowel ouders als jonge kinderen, de vier ER-strategieën van ouders en mindful ouderschap, omdat uit plots blijkt dat er geen sprake is van gelijke variantie tussen residuen. Ondanks de geschonden assumpties zijn de analyses wel uitgevoerd, omdat de multipale regressie analyse hier robuust voor is.

Correlaties variabelen. In Tabel 2 zijn de correlaties tussen angst- en depressiesymptomen van zowel ouders als jonge kinderen, de vier ER-strategieën van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap weergegeven voor afzonderlijk vaders en moeders. De correlaties zijn berekend met de Pearson correlatietest. Ook is getoetst of de Pearson correlaties significant verschillen tussen vaders en moeders, met behulp van de Fisher Z-test (Eid, Gollwitzer, & Schmitt, 2011).

Uit de correlatietabel blijkt dat het positieve verband tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen significant sterker is voor vaders (groot effect) dan voor moeders (klein effect). Daarnaast blijkt dat er een positief verband bestaat tussen angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders en alle vier de ER-strategieën (kleine tot grote effecten), op angst- en depressiesymptomen van moeders en Herwaardering na. Ook is er een negatief verband tussen angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders en mindful ouderschap (medium effecten). Verder bestaat er een negatief verband tussen mindful ouderschap en Capitulatie en Ontsnapping voor vaders en moeders, maar bestaat er alleen voor moeders een positief verband tussen mindful ouderschap en Herwaardering (kleine tot medium effecten). Tot slot blijkt dat er positieve verbanden bestaan tussen alle vier de ER-strategieën voor zowel vaders als moeders, $r_{range} = .24 - .58$ (variërend van kleine tot grote effecten).

Tabel 2

Pearson Correlaties (r) tussen Angst- en Depressiesymptomen van Ouders, Angst- en Depressiesymptomen van Jonge Kinderen, Emotieregulatie van Ouders tijdens Disciplineringsituaties en Mindful Ouderschap voor afzonderlijk Vaders en Moeders

Variabelen	A&D Ouders	A&D Jonge Kinderen	ER HER	ER SUP	ER CAP	ER ONT	Mindful Ouderschap
A&D Ouders	-	.29***	.04	.20**	.34***	.31***	-.33***
A&D Jonge Kinderen	.60***	-	.09	.09	.35***	.15*	-.13
ER HER	.28**	.34***	-	.50***	.24**	.41***	.25**
ER SUP	.25**	.25**	.56***	-	.36***	.54***	-.01
ER CAP	.41***	.45***	.47***	.34***	-	.54***	-.42***
ER ONT	.52***	.48***	.52***	.47***	.58***	-	-.20**
Mindful Ouderschap	-.46***	-.36***	.05	.13	-.35***	-.21*	-

Noot. Resultaten boven de diagonaal zijn van moeders, resultaten onder de diagonaal zijn van vaders. A&D = angst- en depressiesymptomen, ER = emotieregulatiestrategie, HER = herwaardering, SUP = suppressie, CAP = capitulatie, ONT = ontsnapping. De Pearson correlaties zijn eenzijdig getoetst. Vetgedrukte resultaten representeren correlaties die significant ($p < .05$) verschillen tussen vaders en moeders.

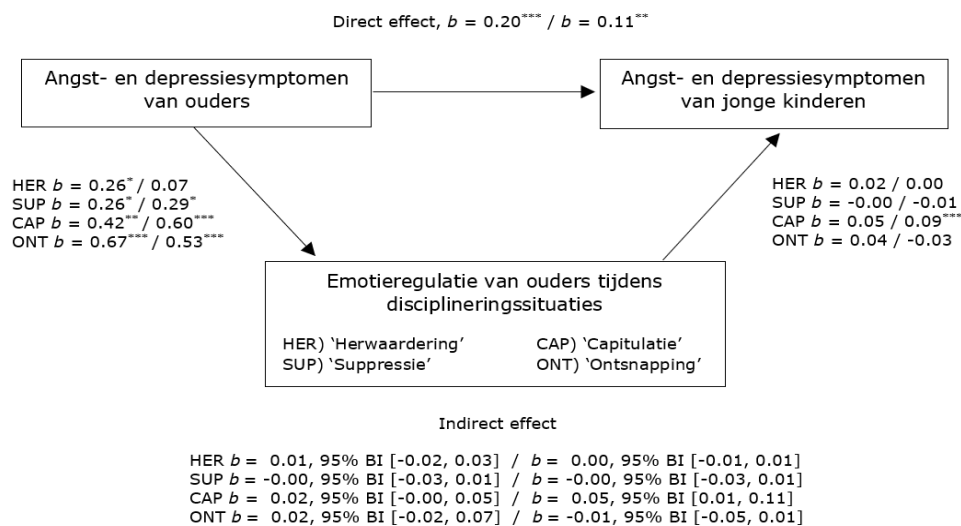
* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Primaire Analyses

Mediatie-analyse 1: De mediërende rol van emotieregulatie van ouders tijdens disciplineringsituaties voor gezamenlijk vaders en moeders. In de eerste mediatie-analyse is de mediërende rol van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen onderzocht, waarbij is gekeken naar gezamenlijk vaders en

moeders, oftewel de gehele sample. Bij de mediatie-analyse is gecontroleerd voor leeftijd en sekse van het kind en leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau van ouders. Allereerst blijkt uit de mediatie-analyse dat het gehele model van de vier ER-strategieën significant is, $p < .001$, $R^2 = .22$ (medium effect). De controlevariabelen leeftijd ($p = .795$) en sekse ($p = .250$) van het kind, leeftijd van ouders ($p = .781$) en alle dummyvariabelen van etniciteit ($p > .05$) en opleidingsniveau ($p > .05$) van ouders blijken in deze mediatie-analyse niet significant, wat betekent dat deze controlevariabelen in dit mediatiemodel geen voorspellers zijn voor de mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Daarnaast blijkt uit de mediatie-analyse dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders een voorspeller is voor een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, $b = 0.18$, $p < .001$, $R^2 = .22$ (medium effect). Ook blijkt dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders een voorspeller is voor een hogere mate van zowel Herwaardering ($b = 0.22$, $p < .05$), Suppressie ($b = 0.32$, $p < .001$), Capitulatie ($b = 0.55$, $p < .001$) als Ontsnapping ($b = 0.64$, $p < .001$). Bovendien laten de resultaten zien dat een hogere mate van Capitulatie ($b = 0.07$, $p > .001$) een voorspeller is voor een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, maar een hogere mate van Herwaardering ($b = 0.01$, $p = .563$), Suppressie ($b = -0.00$, $p = .954$) en Ontsnapping ($b = -0.00$, $p = .931$) niet. Het indirecte verband van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties blijkt dan ook alleen significant voor Capitulatie, $b = 0.04$, 95% BI [0.01, 0.07].

De mediërende rol van emotieregulatie van ouders tijdens disciplinerings-situaties voor afzonderlijk vaders en moeders. Na de mediatie-analyse voor gezamenlijk vaders en moeders (de gehele sample) is de mediërende rol van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties voor afzonderlijk vaders en moeders onderzocht (resultaten weergegeven in Figuur 1). Het blijkt dat de voorspellende waarde van een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders voor een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen significant sterker is voor vaders dan voor moeders, $Z = 1.79$, $p < .05$. Ook blijkt dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders een voorspeller is voor een hogere mate van Suppressie, Capitulatie en Ontsnapping. Daarentegen is alleen een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van vaders, maar niet van moeders, een voorspeller voor een hogere mate van Herwaardering. Verder blijkt dat alleen een hogere mate van Capitulatie van moeders gerelateerd is aan een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Tot slot bleek eerder dat voor gezamenlijk vaders en moeders (gehele sample) de mediërende rol van Capitulatie in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen significant was. Wanneer getoetst wordt voor afzonderlijk vaders en moeders, blijkt de mediërende rol van Capitulatie echter alleen significant voor moeders.

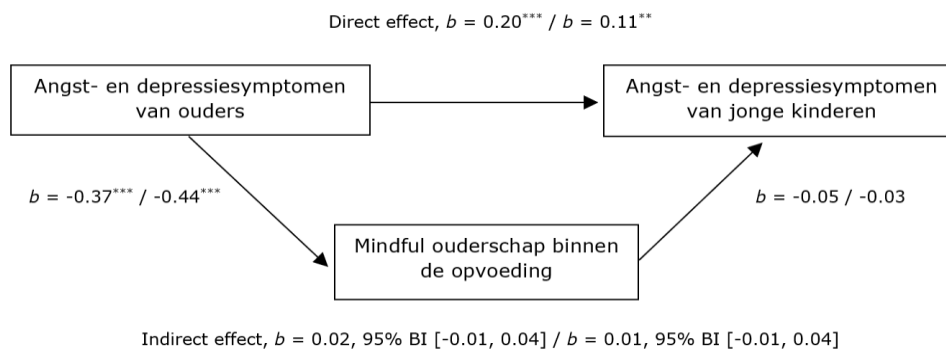
Figuur 1. Resultaten van de mediërende rol van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties voor afzonderlijk vaders en moeders. b = ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënt, BI = betrouwbaarheidsinterval. De resultaten zijn respectievelijk gerapporteerd voor vaders/moeders. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Mediatie-analyse 2: De mediërende rol van mindful ouderschap voor zowel gezamenlijk vaders en moeders als afzonderlijk vaders en moeders.

In de tweede mediatie-analyse is de mediërende rol van mindful ouderschap in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen onderzocht. Ook in deze analyse is gecontroleerd voor leeftijd en sekse van het kind en voor leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau van ouders. Allereerst blijkt dat het gehele mediatiemodel significant is, $p < .001$, $R^2 = .22$ (medium effect). De controlevariabelen leeftijd ($p = .925$) en sekse ($p = .292$) van het kind, leeftijd van ouders ($p = .748$) en alle dummyvariabelen van etniciteit ($p > .193$) en opleidingsniveau ($p > .362$) van ouders blijken net als in de eerste mediatie-analyse niet significant. De controlevariabelen zijn ook in dit mediatiemodel dus geen voorspellers voor de mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. In Figuur 2 zijn de resultaten van de mediatie-analyses voor afzonderlijk vaders en moeders weergegeven.

Uit de mediatie-analyses blijkt dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders een voorspeller is voor een lagere mate van mindful ouderschap, $b = -0.40$, $p < .001$, en dat de voorspellende waarde voor zowel vaders als moeders significant is. Een lagere mate van mindful ouderschap van ouders blijkt echter geen voorspeller voor een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, $b = -0.03$, $p = .163$. Ook voor vaders en moeders afzonderlijk blijkt dat een lagere mate van mindful ouderschap geen voorspeller is voor een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Tot slot blijkt dan ook dat het indirecte verband van mindful ouderschap niet significant is voor zowel gezamenlijk vaders en moeders (gehele sample) ($b = 0.01$, 95% BI [-0.01, 0.03]) als voor afzonderlijk vaders en moeders (gerapporteerd in Figuur 2).

Figuur 2. Resultaten van de mediërende rol van mindful ouderschap voor afzonderlijk vaders en moeders. b = ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënt, BI = betrouwbaarheidsinterval. De resultaten zijn respectievelijk gerapporteerd voor vaders/moeders. $** p < .01$, $*** p < .001$.

Discussie

In deze studie is de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen onderzocht. Binnen deze relatie is ook gekeken naar de rol van emotieregulatie (ER) van ouders tijdens disciplineringsituaties en naar de rol van mindful ouderschap. Zoals verwacht is gebleken dat er een positieve relatie bestaat tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, wat in overeenkomst is met eerder onderzoek (Bayer et al., 2006; Goodman et al., 2011a). Dat deze relatie geldt voor vaders, is in tegenstelling tot een eerdere studie die geen relatie vond tussen angst en depressie van vaders en internaliserende problemen van kinderen (Meadows et al., 2007). Mogelijk komt dit doordat Meadows et al. (2007) psychische stoornissen en niet het brede spectrum van angst- en depressiesymptomen onderzochten. Daarentegen draagt de huidige studie bij aan eerdere studies die een relatie vonden tussen depressiesymptomen van zowel vaders als moeders en internaliserende problemen van 5- tot en met 17-jarigen (Cummings et al., 2005; Elgar, Mills, McGrath, Waschbusch, & Brownridge, 2007; Kane & Garber, 2009). Aangezien de huidige studie 2- tot en met 4-jarigen onderzocht, geldt de eerder gevonden relatie tussen depressiesymptomen van vaders en moeders en internaliserende problemen van kinderen wellicht niet alleen voor oudere kinderen maar ook voor jongere kinderen. Al met al is eerder onderzoek grotendeels in overeenkomst met bevindingen van de huidige studie.

Daarnaast is gebleken dat de directe relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen relatief sterk is. Op basis daarvan kan worden gesuggereerd dat directe invloeden, zoals genetische factoren (Gregory & Eley, 2007; McAdams et al., 2015) en de directe blootstelling van kinderen aan angstig en depressief gedrag van ouders (Fisak & Grills-Taquechel, 2007; Goodman, 2007), mogelijk een belangrijke rol spelen in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

Opvallend is dat de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen sterker bleek voor vaders dan voor

moeders. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat angst- en depressiesymptomen van vaders en moeders zich wellicht verschillend uiten. Uit een studie blijkt namelijk dat depressiesymptomen van vaders zich meer dan depressiesymptomen van moeders lijken te uiten in een vijandige communicatiestijl met interouderlijke conflicten tot gevolg, en dat depressiesymptomen van moeders zich voornamelijk lijken te uiten in vermoeidheid en teruggetrokken gedrag (Du Rocher-Schudlich, Papp, & Cummings, 2004), wat kan leiden tot een verminderde beschikbaarheid voor het kind (Goodman & Brumley, 1990). Misschien zijn jonge kinderen gevoeliger voor een vijandige communicatiestijl van vaders en interouderlijke conflicten dan voor een verminderde beschikbaarheid van moeders, en is de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen daarom sterker voor vaders dan voor moeders. Meer onderzoek naar deze mogelijke verklaring is echter nodig om hier gegronde uitspraken over te kunnen doen.

Aangezien de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen sterker bleek voor vaders dan voor moeders, kan er worden gesuggereerd dat meer aandacht voor vaders bij preventie en interventie van angst en depressie van jonge kinderen van belang is. Huidige preventie en interventie van angst en depressie van kinderen zijn namelijk vooral gericht op moeders (Bögels & Phares, 2008). Zo worden in de postnatale periode vrijwel alleen moeders gescreend op depressies en worden vaders, zo blijkt onterecht, buiten beschouwing gelaten (Goodman, 2004).

Emotieregulatie van Ouders tijdens Disciplineringsituaties

In de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen is de rol van vier ER-strategieën van ouders tijdens disciplineringsituaties onderzocht, namelijk van Herwaardering (gedachten veranderen), Suppressie (gevoelens onderdrukken), Capitulatie (toegeven) en Ontsnapping (weglopen). Uit de huidige studie is gebleken dat alle vier de ER-strategieën positief aan elkaar gerelateerd zijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat ouders die meer Suppressie gebruiken over het algemeen ook meer Ontsnapping gebruiken tijdens disciplineringsituaties. Zoals verwacht is daarnaast gebleken dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van vaders en moeders gerelateerd is aan een hogere mate van zowel Suppressie, Capitulatie als Ontsnapping, wat in overeenkomst is met eerder onderzoek (Lorber et al., 2017). In tegenstelling tot de verwachting is echter gebleken dat angst- en depressiesymptomen van vaders positief gerelateerd zijn aan Herwaardering. Aangezien de schaal Herwaardering van de PERI-2 in eerder onderzoek niet als valide wordt beschouwd (Lorber et al., 2017), is meer onderzoek nodig om hier gegronde uitspraken over te kunnen doen.

In tegenstelling tot de verwachting is gebleken dat van de vier ER-strategieën, alleen Capitulatie van moeders de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen gedeeltelijk verklaart, aangezien alleen Capitulatie van moeders positief gerelateerd bleek aan angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat van alle vier de ER-strategieën,

alleen Capitulatie gerelateerd wordt aan zowel zelfgerapporteerde lakse disciplineren als zelfgerapporteerde over-reactieve disciplineren (Lorber et al., 2017). Onderzoek laat namelijk zien dat zelfgerapporteerde lakse en over-reactieve disciplineren van ouders positief gerelateerd zijn aan internaliserende problemen van kinderen (Guajardo, Snyder, & Petersen, 2009; Marchand-Reilly, 2012; Robinson & Cartwright-Hatton, 2008). Als voorbeeld wordt hierbij beschreven dat kinderen mogelijk door lakse disciplineren van ouders nauwelijks worden voorzien van duidelijke grenzen voor gewenst gedrag, waardoor kinderen zich sociaal incompetent kunnen voelen en ze meer angstig en teruggetrokken gedrag gaan vertonen (Marchand-Reilly, 2012). Wellicht zorgt de combinatie van Capitulatie en een lakse en over-reactieve disciplineren van moeders ervoor dat alleen Capitulatie de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen gedeeltelijk verklaart. Dat Capitulatie van vaders de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen niet (gedeeltelijk) verklaart, komt mogelijk door het feit dat moeders over het algemeen de primaire verzorgers van kinderen zijn en kinderen waarschijnlijk vaker disciplinerings-situaties met moeders dan met vaders meemaken. Vermoedelijk worden kinderen daardoor meer blootgesteld aan maladaptief toegeeflijk opvoedgedrag van moeders dan van vaders, en is wellicht daarom alleen Capitulatie van moeders gerelateerd aan angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

De bevinding dat Capitulatie van moeders een rol speelt in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, biedt implicaties voor preventie en interventie. Zo is het wellicht effectief om oudertrainingen aan moeders met angst- en depressiesymptomen onder andere te richten op het ontwikkelen van adaptieve ER-strategieën en adequaat opvoedgedrag tijdens disciplinerings-situaties, ter voorkoming of reducering van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

Mindful ouderschap

Zoals verwacht is gebleken dat een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van ouders gerelateerd is aan een lagere mate van mindful ouderschap. Dit is in overeenkomst met eerder onderzoek (Corthorn & Milicic, 2016; De Bruin et al., 2012) en betekent dat ouders met meer angst- en depressiesymptomen over het algemeen minder zorgvuldig luisteren, minder aandachtigheid en compassie vertonen en dat ouders een meer oordelende houding richting kinderen en minder emotioneel bewustzijn hebben binnen opvoedsituaties (Duncan et al., 2009). Dit komt mogelijk doordat volwassenen met angst- en depressiesymptomen over het algemeen minder energie hebben, sneller geprikkeld zijn, meer negatieve emoties ervaren en ze een verminderde concentratie hebben (Tiller, 2013).

In tegenstelling tot de verwachting is gebleken dat een lagere mate van mindful ouderschap niet gerelateerd is aan een hogere mate van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat een lagere mate van mindful ouderschap alleen indirect gerelateerd is aan een hogere mate van angst- en depressie-

symptomen van jonge kinderen. Zo laat eerder onderzoek zien dat positief en negatief opvoedgedrag van ouders een relatief grote rol lijken te spelen in de relatie tussen mindful ouderschap en internaliserende problemen van kinderen (Parent et al., 2016b; Williams & Wahler, 2010). Een andere mogelijke verklaring is dat in de huidige studie het brede spectrum van angst- en depressiesymptomen van kinderen is onderzocht, en mindful ouderschap mogelijk alleen gerelateerd is aan klinische angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Aangezien onderzoek naar mindful ouderschap nog in de kinderschoenen staat en er in bestaand onderzoek wel enkele aanwijzingen zijn voor een mogelijke rol van mindful ouderschap in de relatie tussen angst en depressie van ouders en angst en depressie van kinderen, is meer onderzoek hiernaar van belang.

Beperkingen en Sterke Punten

Deze studie kent enkele beperkingen. Allereerst zijn voor de dataverzameling alleen zelfrapportage vragenlijsten gebruikt en hebben niet beide ouders van de kinderen deze vragenlijsten ingevuld, wat ten koste gaat van de betrouwbaarheid en validiteit (Carlson, 2001; Ganster, Hennessey, & Luthans, 2017; King & Bruner, 2000). Ter nuancering blijkt echter dat uitkomsten van zelfrapportage vragenlijsten van ouders en observaties van complexe ouder-kind interacties, zoals bij mindful ouderschap, grotendeels overeenkomen (Duncan, Coatsworth, Gayles, Geier, & Greenberg, 2015). Daarnaast zijn de psychometrische kwaliteiten van de voor deze studie gebruikte PERI-2 en PMS nog onvoldoende onderzocht, waardoor bevindingen omtrent de ER van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap met voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd. Verder zijn de angst- en depressiesymptomen van ouders gemeten met slechts vijf items, wat de betrouwbaarheid vermindert. Tot slot betreft de huidige studie correlatief onderzoek en kunnen er geen causale uitspraken worden gedaan.

Daarentegen kent deze studie ook sterke punten. Allereerst bevordert de diversiteit binnen de steekproef door de spreiding in sekse, leeftijd, etniciteit en opleidingsniveau in participanten de generaliseerbaarheid van de resultaten. Ook wordt de betrouwbaarheid van de gebruikte onderzoeksinstrumenten bevordert door de voldoende tot zeer goed gebleken interne consistentie van de items. Bovendien zijn alle vier de ER-strategieën apart onderzocht, zodat de unieke rol van iedere ER-strategie in kaart kon worden gebracht. Tot slot is elke analyse driemaal uitgevoerd, namelijk voor gezamenlijk vaders en moeders (gehele sample) en voor afzonderlijk vaders en moeders, wat heeft geleid tot gedeeltelijk nieuwe inzichten in verschillen tussen vaders en moeders in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen.

Gezien de beperkingen van de huidige studie en het beperkte bestaande onderzoek naar de relatie tussen angst en depressie van ouders en angst en depressie van jonge kinderen, is vervolgonderzoek naar deze relatie van belang. Hierbij moet vervolgonderzoek verschillende onderzoeksmethoden en informanten, zoals peuterleidsters, gebruiken ter bevordering van de betrouwbaarheid en validiteit. Tevens moet vervolgonderzoek beide

ouders van de kinderen onderzoeken ter bevordering van de betrouwbaarheid (Achenbach, McConaughy, & Howell, 1987; Morsbach & Prinz, 2006), en om verschillen en overeenkomsten tussen vaders en moeders van hetzelfde kind in kaart te brengen. Ook moeten de psychometrische kwaliteiten van de PERI-2 en de PMS worden onderzocht om meer gegronde uitspraken te kunnen doen over de rol van ER van ouders tijdens disciplineringsituaties en mindful ouderschap in de relatie tussen angst en depressie van ouders en angst en depressie van jonge kinderen. Tot slot moet vervolgonderzoek worden gedaan naar verklaringen voor verschillen tussen vaders en moeders in de relatie tussen angst en depressie van ouders en angst en depressie van kinderen.

Conclusie

Uit deze studie is gebleken dat er een positieve relatie bestaat tussen angst- en depressiesymptomen van zowel vaders als moeders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen, en dat deze relatie sterker is voor vaders dan voor moeders. Ook is gebleken dat de emotieregulatiestrategie Capitulatie van moeders tijdens disciplineringsituaties een mediërende rol speelt in de relatie tussen angst- en depressiesymptomen van ouders en angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Dit betekent dat angst- en depressiesymptomen van moeders positief gerelateerd zijn aan Capitulatie van moeders en dat Capitulatie van moeders positief gerelateerd is aan angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen. Deze gedeeltelijk nieuwe inzichten dragen bij aan bestaand onderzoek naar angst en depressie van ouders en jonge kinderen. Ook biedt deze studie de belangrijke implicatie dat er meer aandacht moet worden besteed aan vaders bij preventie en interventie ter voorkoming of reducering van angst- en depressiesymptomen van jonge kinderen en van de ontwikkeling van psychische stoornissen op latere leeftijd. Meer onderzoek is echter nodig om de relatie tussen angst en depressie van vaders en moeders en angst en depressie van jonge kinderen helder in kaart te brengen.

Referenties

- Achenbach, T. M., McConaughy, S. H., & Howell, C. T. (1987). Child/adolescent behavioral and emotional problems: Implications of cross-informant correlations for situational specificity. *Psychological Bulletin*, *101*, 213-232. doi:10.1037/0033-2909.101.2.213
- Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (2000). *Manual for the ASEBA Preschool Forms & Profiles*. Burlington, VT: University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families.
- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2009). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, *30*, 217-217. doi:10.1016/j.cpr.2009.11.004
- American Psychiatric Association. (2013). *DSM-5: Online Assessment measures*. Geraadpleegd op 21 april 2018. Verkregen van <http://www.psychiatry.org/practice/dsm/dsm5/online-assessment-measures>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Barajas, S., & Garra, L. (2013). Mindfulness and psychopathology: Adaptation of the Mindful Attention Awareness Scale (MAAS) in Spanish sample. *Clinica y Salud*, *25*, 49-56. doi:10.1016/S1130-5274(14)70026-X
- Barker, E. D., Jaffee, S. R., Uher, R., & Maughan, B. (2011). The contribution of prenatal and postnatal maternal anxiety and depression to child maladjustment. *Depression and Anxiety*, *28*, 696-702. doi:10.1002/da.20856
- Bayer, J. K., Sanson, A. V., & Hemphill, S. A. (2006). Parent influences on early childhood internalizing difficulties. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *6*, 542-559. doi:10.1016/j.appdev.2006.08.002
- Berking, M., & Wupperman, P. (2012). Emotion regulation and mental health: Recent findings, current challenges, and future directions. *Current Opinion in Psychiatry*, *25*, 128-134. doi:10.1097/YCO.0b013e3283503669
- Bluth, K., & Wahler, R. G. (2011). Parenting preschoolers: Can mindfulness help? *Mindfulness*, *4*, 282-285. doi:10.1007/s12671-011-0071-4
- Bögels, S. M., & Phares, V. (2008). Father's role in the etiology, prevention and treatment of child anxiety: A review and new model. *Clinical Psychology Review*, *28*, 539-558. doi:10.1016/j.cpr.2007.07.011
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, *84*, 822-848. doi:10.1037/0022-3514.84.4.822
- Carlson, C. (2001). Family measurement overview. In J. Touliatos, B. F. Perlmutter, & G. W. Holden (Eds.), *Handbook of Family Measurement Techniques*, (pp. 1-11) London: Sage Publications Ltd.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Connell, A. M., & Goodman, S. H. (2002). The association between psychopathology in fathers versus mothers and children's internalizing and externalizing behavior problems: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, *128*, 746-773. doi:10.1037/0033-2909.128.5.746
- Corthorn, C., & Milicic, N. (2016). Mindfulness and parenting: A correlational study of non-mediating mothers of preschool children. *Journal of Child and Family Studies*, *25*, 1672-1683. doi:10.1007/s10826-015-0319-z
- Cummings, E. M., Keller, M. B., & Davies, D. R. (2005). Towards a family process model of maternal and paternal depressive symptoms: Exploring multiple relations with child and family functioning. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *46*, 479-489. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00368.x
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, *113*, 487-496. Verkregen van <http://www.apa.org/pubs/journals/bul/>
- Davey, G. (2014). *Psychopathology: Research, assessment and treatment in clinical psychology*. Wales: The British Psychological Society.
- De Bruin, E. I., Topper, M., Muskens, J. M., Bögels, S. M., & Kamphuis, J. H. (2012). Psychometric properties of the Five Facets Mindfulness Questionnaire (FFMQ) in a meditating and a non-meditating sample. *Assessment*, *19*, 187-197. doi:10.1177/1073191112446654
- De Bruin, E. I., Zijlstra, B. J. H., Geurtzen, N., Van Zundert, R. M. P., Van de Weijer-Bergsma, E., Hartman, E. E., . . . Bögels, S. M. (2014). Mindful parenting assessed further: Psychometric properties of the Dutch version of the Interpersonal Mindfulness in Parenting Scale (IM-P). *Mindfulness*, *5*, 200-212. doi:10.1007/s12671-012-0168-4
- Duncan, L. G. (2007). *Assessment of mindful parenting among parents of early adolescents: Development and validation of the Interpersonal Mindfulness in Parenting scale*. Ongepubliceerd proefschrift, The Pennsylvania State University, Pennsylvania, de Verenigde Staten.
- Duncan, L. G., Coatsworth, J. D., Gayles, J. G., Geier, M. H., & Greenberg, M. T. (2015). Can mindful parenting be observed?: Relations between observational ratings of mother-youth interactions and mothers' self-report mindful parenting. *Journal of Family Psychology*, *29*, 276-282. doi:10.1037/a0038857
- Duncan, L. G., Coatsworth, J. D., & Greenberg, M. T. (2009). A Model of mindful parenting: Implications for parent-child relationships and prevention research. *Clinical Child and Family Psychology Review*, *12*, 255-270. doi:10.1007/s10567-009-0046-3
- Du Rocher-Schudlich, T. D., Papp, L. M., & Cummings, E. M. (2004). Relations of husbands' and wives' dysphoria to marital conflict resolution strategies. *Journal of Family Psychology*, *18*, 171-183. doi:10.1037/0893-3200.18.1.171

- Egloff, B., Schmukle, S. C., Burns, L. R., & Schwerdtfeger, A. (2006). Spontaneous emotion regulation during evaluated speaking tasks: Associations with negative affect, anxiety expression, memory, and physiological responding. *Emotion, 6*, 356-366. doi:10.1037/1528-3542.6.3.356
- Eid, M., Gollwitzer, M., & Schmitt, M. (2011). *Statistik und Forschungsmethoden Lehrbuch*. Weinheim: Beltz.
- Elgar, F. J., Mills, R. S., McGrath, P. J., Waschbusch, D. A., & Brownridge, D. A. (2007). Maternal and paternal depressive symptoms and child maladjustment: The mediating role of parental behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology, 35*, 943-955. doi:10.1007/s10802-007-9145-0
- Engle, P. L., & Breaux, C. (1998). Father's involvement with children: Perspectives from developing countries. In N. G. Thomas (Ed.), *Social policy Report* (pp. 1-24). Ann Arbor, MI: Society for Research in Child Development.
- Field, A. (2000). Exploring data. In A. Field (Ed.), *Discovering statistics using SPSS for Windows: Advanced techniques for the beginner* (pp. 33-70). London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
- Fisak, B., & Grills-Taquechel, A. E. (2007). Parental modeling reinforcement, and information transfer: Risk factors in the development of child anxiety? *Clinical Child and Family Psychology, 10*, 213-231. doi:10.1007/s10567-007-0020-x
- Fletcher, A. C., Walls, J. K., Cook, E. C., Madison, K. J., & Bridges, T. H. (2008). Parenting style as a moderator of associations between maternal disciplinary strategies and child well-being. *Journal of Family Issues, 29*, 1724-1744. doi:10.1177/0192513X08322933
- Ganster, D. C., Hennessey, H. W., & Luthans, F. (2017). Social desirability response effects: Three alternative models. *Academy of Management Journal, 26*, 321-331. doi:10.5465/255979
- Goodman, J. H. (2004). Paternal postpartum depression, its relationship to maternal postpartum depression, and implications for family health. *Journal of Advanced Nursing, 45*, 26-35. doi:10.1046/j.1365-2648.2003.02857.x
- Goodman, S. H. (2007). Depression in mothers. *Annual Review of Clinical Psychology, 3*, 107-135. doi:10.1146/annurev.clinpsy.3.022806.091401
- Goodman, S. H., & Brumley, H. E. (1990). Schizophrenic and depressed mothers: Relational deficits in parenting. *Developmental Psychology, 26*, 31-39. doi:10.1037/0012-1649.26.1.31
- Goodman, S. H., & Gotlib, I. H. (1999). Risk for psychopathology in children of depressed mothers: A developmental model for understanding mechanisms of transmission. *Psychological Review, 106*, 458-490. Verkregen van <http://www.apa.org/pubs/journals/rev/>

- Goodman, S. H., Rouse, M. H., Connell, A. M., Broth, M. R., Hall, C. M., & Heyward, D. (2011a). Maternal depression and child psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Child and Family Psychology Review, 14*, 1-27. doi:10.1007/s10567-010-0080-1
- Goodman, S. H., Rouse, M. H., Long, Q., Ji, S., & Brand, S. R. (2011b). Deconstructing antenatal depression: What is it that matters for neonatal behavioral functioning? *Infant Mental Health Journal, 32*, 339-361. doi:10.1002/imhj.20300
- Gregory, A. M., & Eley, T. C. (2007). Genetic influences on anxiety in children: What we've learned and where we're heading. *Clinical Child and Family Psychology Review, 10*, 199-212. doi:10.1007/s10567-007-0022-8
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 85*, 348-362. doi:10.1037/0022-3514.85.2.348
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp.3-24). New York, NY: The Guilford Press.
- Guajardo, N. R., Snyder, G., & Petersen, R. (2009). Relationships among parenting practices, parental stress, child behavior and children's social-cognitive development. *Infant and Child Development, 18*, 37-60. doi:10.1002/icd.578
- Halligan, S. L., Murray, L., Martins, C., & Cooper, P. J. (2007). Maternal depression and psychiatric outcomes in adolescent offspring: A 13-year longitudinal study. *Journal of Affective Disorders, 97*, 145-154. doi:10.1016/j.jad.2006.06.010
- Hayes, A. F. (2013). *An introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. New York, NY: The Guilford Press.
- Hofstra, M. B., Van der Ende, J., & Verhulst, F. C. (2002). Child and adolescent problems predict DSM-IV disorders in adulthood: A 14-year follow-up of a Dutch epidemiological sample. *Child and Adolescent Psychiatry, 41*, 182-189. doi:10.1097/00004583-200202000-00012
- Holden, G. W. (2015). Parenting infants and toddlers. In G. W. Holden (Ed.), *Parenting: A dynamic perspective* (pp. 185-211). Thousand Oaks, CA: Sage Publications Inc.
- Iverson, S., & Gartstein, M. A. (2017). *Mindfulness in parenting, infant temperament and parenting stress*. Powerpoint presentatie gepresenteerd tijdens de Mindfulness Research Conference, Seattle.
- Kabat-Zinn, J. (2003). Mindfulness-based intervention in context: Past, present, and future. *Clinical Psychology: Science and Practice, 10*, 144-156. doi:10.1093/clipsy.bpg016
- Kane, P., & Garber, J. (2009). Parental depression and child externalizing and internalizing symptoms: Unique effects of fathers' symptoms and perceived conflict as a

- mediator. *Journal of Child and Family Studies*, *18*, 465-472.
doi:10.1007/s10826-008-9250-x
- King, M. F., & Bruner, G. C. (2000). Social desirability bias: A neglected aspect of validity testing. *Psychology and Marketing*, *17*, 79-103.
doi:10.1002/(SICI)1520-6793(200002)17:2<79::AID-MAR2>3.0.CO;2-0
- Lamers, F., Van Oppen, P., Comijs, H. C., Smit, J. H., Spinhoven, P., Van Balkom, A. J. L. M., . . . Penninx, B. W. J. H. (2011). Comorbidity patterns of anxiety and depressive disorders in a large cohort study: The Netherlands Study of Depression and Anxiety (NESDA). *The Journal of Clinical Psychiatry*, *72*, 341-348.
doi:10.4088/JCP.10m06176blu
- Lorber, M. F., Del Vecchio, T., Feder, M. A., & Smith-Slep, A. M. (2017). *Journal of Child and Family Studies*, *26*, 452-463. doi:10.1007/s10826-016-0578-3
- Marchand-Reilly, J. F. (2012). The role of fathers' depressive symptoms and lax and over-reactive discipline in children's externalizing and internalizing behaviors. *Journal of Adult Development*, *19*, 181-189. doi:10.1007/s10804-012-9145-3
- Markon, K. E., Chmielewski, M., & Miller, C. J. (2010). The reliability and validity of discrete and continuous measures of psychopathology: A quantitative review. *Psychological Bulletin*, *137*, 856-879. doi:10.1037/a0023678
- McAdams, T. A., Rijdsdijk, F. V., Neiderhiser, J. M., Narusyte, J., Shaw, D. S., Natsuaki, M. N., . . . Eley, T. C. (2015). The relationship between parental depressive symptoms and offspring psychopathology: Evidence from a children-of-twins study and an adoption study. *Psychological Medicine*, *45*, 2583-2594.
doi:10.1017/S0033291715000501
- Meadows, S. O., McLanahan, S. S., & Brooks-Gunn, J. (2007). Parental depression and anxiety and early childhood behavior problems across family types. *Journal of Marriage and Family*, *69*, 1162-1177. doi:10.1111/j.1741-3737.2007.00439.x
- Mence, M., Hawes, D. J., Wedgwood, L., Morgan, S., Barnett, B., Kohlhoff, J., & Hunt, C. (2014). Emotional flooding and hostile discipline in the families of toddlers with disruptive behavior problems. *Journal of Family Psychology*, *28*, 12-21.
doi:10.1037/a0035352
- Mesman, J., & Koot, H. M. (2001). Early preschool predictors of preadolescent internalizing and externalizing DSM-IV diagnoses. *Child and Adolescent Psychiatry*, *40*, 1029-1036. doi:10.1097/00004583-200109000-00011
- Morsbach, S. K., & Prinz, R. J. (2006). Understanding and improving the validity of self-report of parenting. *Clinical Child and Family Psychology Review*, *1*, 1-21.
doi:10.1007/s10567-006-0001-5
- Narrow, W. E., Clarke, D. E., Kuramoto, S. J., Kraemer, H. C., Kupfer, D. J., Greiner, L., & Regier, D. A. (2012). DSM-5 field trials in the United States and Canada, part III: Development and reliability testing of a cross-cutting symptom assessment for

- DSM-5. *The American Journal of Psychiatry*, 170, 71-82.
doi:10.1176/appi.ajp.2012.12071000
- Paquette, D. (2004). Theorizing the father-child relationship: Mechanisms and developmental outcomes. *Human Development*, 47, 193-219.
doi:10.1159/000078723
- Parent, J., McKee, L. G., Anton, M., Gonzalez, M., Jones, D. J., & Forehand, R. (2016a). Mindfulness in parenting and corporating. *Mindfulness*, 7, 504-513.
doi:10.1007/s12671-015-0485-5
- Parent, J. McKee, L. G., Rough, N. J., & Forehand, R. (2016b). The association of parent mindfulness with parenting and youth psychopathologie across three developmental stages. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 44, 191-202.
doi:10.1007/s10802-015-9978-x
- Robinson, R., & Cartwright-Hatton, S. (2008). Maternal disciplinary style with preschool children: Associations with children's and mother's trait anxiety. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 36, 49-59. doi:10.1017/S1352465807003797
- Sawyer, J. A. (2007). Mindful parenting, affective attunement, and maternal depression: A call for research. *Graduate Student Journal of Psychology*, 9, 3-9. Verkregen van <http://www.tc.columbia.edu/publications/gsjp/>
- Siegel, D. J., & Hartzell, M. (2004). *Parenting from the Inside Out*. New York, NY: Penguin.
- Smith, J. D., & Dishion, T. J. (2013). Mindful parenting as a transdiagnostic family process in the development and maintenance of youth psychopathology. In J. T. Ehrenreich-May & B. C. Chu (Eds.), *Transdiagnostic Mechanisms and Treatment for Youth Psychopathology* (pp. 138-158). New York, NY: The Guilford Press.
- Spence, S. H. (2001). Prevention strategies. In M. W. Vasey & M. R. Dadds (Eds.), *The developmental psychopathology of anxiety* (pp. 325-353). Oxford: Oxford University Press.
- Steinberg, L. (2004). *The 10 Basic Principles of Good Parenting*. New York, NY: Simon & Schuster.
- Steinberg, L., Bornstein, M. H., Lowe-Vandell, D., & Rook, K. S. (2011). Early Childhood. In L. Steinberg, M. H. Bornstein, D. Lowe-Vandell, & K. S. Rook (Eds.), *Lifespan development: Infancy through adulthood* (pp. 184-255). Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.
- Tiller, J. W. G. (2013). Depression and anxiety. *The Medical Journal of Australia*, 199, 28-31. doi:10.5694/mja12.10628
- Van Dam, N. T., Sheppard, S. C., Forsyth, J. P., & Earleywine, M. (2011). Self-compassion is a better predictor than mindfulness of symptom severity and quality of life in mixed anxiety and depression. *Journal of Anxiety Disorders*, 25, 123-130.
doi:10.1016/j.janxdis.2010.08.011

- Werner, K., & Gross, J. J. (2010). Emotion regulation and psychopathology: A conceptual framework. In A. M. Kring & D. M. Sloan (Eds.), *Emotion regulation and psychopathology: A transdiagnostic approach to etiology and treatment* (pp. 13-37). London: The Guilford Press.
- Williams, K. L., & Wahler, R. G. (2010). Are mindful parents more authoritative and less authoritarian?: An analysis of clinic-referred mothers. *Journal of Child and Family Studies, 19*, 230-235. doi:10.1007/s10826-009-9309-3
- World Health Organization. (2017). *Depression and other common mental disorders: Global health estimates*. Geraadpleegd op 28 mei 2018. Verkregen van <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/254610/WHO-MSD-MER-2017.2-eng.pdf;jsessionid=F7066F5F7F8AB979E6249032ABBE048B?sequence=1>